

Rapport Prosjekt Tilrettelegging ved UiO

Fase 1: Kartlegging

Juni 2017

Kartlegging av tilretteleggingsfeltet ved UiO

Innholdsfortegnelse

Tidligere arbeid med tilretteleggingsfeltet	3
Kartlegging studenter	4
Kartlegging fakultet og Den internasjonale sommerskole.....	6
Andre læresteder	13
Forslag til tiltak.....	13
Prosjektgruppas avsluttende bemerkninger.....	14

Tidligere arbeid med tilretteleggingsfeltet

I arbeidet med å kartlegge tilretteleggingsfeltet har prosjektgruppa også sett på hva som tidligere er blitt gjort på området. Hensikten med dette har vært å se hva som kan tas med i det videre arbeidet.

Følgende styringsdokumenter og retningslinjer ligger til grunn for arbeidet som er gjort på tilretteleggingsfeltet i perioden 2000 – 2016:

Handlingsplan for studenter med funksjonshemming 2000-2004

I Stortingsmelding nr. 8 (1998-99) om handlingsplan for funksjonshemmede 1998-2001, tiltak 3.5.2.2, heter det at alle høyskoler og universitet skal utarbeide handlingsplan for funksjonshemmede studenter. På bakgrunn av dette utarbeidet Konsulenttjenesten for funksjonshemmede studenter (KFF)(nå Tilretteleggingstjenesten) UiOs «Handlingsplan for studenter med funksjonshemming 2000- 2004». Det akademiske kollegium ga sin tilslutning til planen i november 1999.

Rådet for funksjonshemmede studenter

UiO hadde i perioden 1990-2002/03 oppnevnt personer til et Råd for funksjonshemmede studenter. Rådet besto av representanter med særlig innsikt i syns-, hørsels-, og bevegelsesproblematikk. I tillegg var det en representant for rektoratet, to representanter fra enhetene, en fra rådet for Examen philosophicum, en fra Fagområdet for universitetspedagogikk, en fra USIT, en fra UB , en fra Institutt for spesialpedagogikk, tre studentrepresentanter med ulike funksjonshemminger. Som observatører møtte representanter fra Studentsamskipnadens sosionomtjeneste og helsetjeneste.

Universell utforming av læringsmiljø ved UiO – veileder

Som følge av at regjeringen høsten 2005 utarbeidet en handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne ble det utarbeidet en veileder for universell utforming av læringsmiljø ved UiO. Veilederen ble utarbeidet av Studieavdelingen (STA), og ble vedtatt av Universitetsstyret 1.mars 2007. Veilederen inneholder informasjon om prinsipper for universell utforming, UiOs plan for universell utforming samt flere eksempler på god praksis. I tillegg til studenter med ulike former for funksjonsnedsettelse omfatter veilederen også andre grupper som kan trenge spesiell oppfølging, som Internasjonale studenter, utvekslingsstudenter, studenter med minoritetsbakgrunn, videreutdannings- og fjernundervisningsstudenter.

Tilrettelegging til eksamen ved Universitetet i Oslo. Prinsipp og rutinar

«Retningslinjer for dispensasjon ved eksamen for funksjonshemmede studenter» ble fastsatt av Kollegiets arbeidsutvalg i 1986. Disse retningslinjer var i utgangspunktet like, men ble vedtatt ved det enkelte fakultet. Opp gjennom årene vedtok fakultetene sine egne endringer av retningslinjene, noe som etterhvert førte til større ulikheter mellom fakultetene i behandlingen av søknader.

For å sikre at studenter som tar eksamen ved ulike fakultet skal få mest mulig lik behandling ble det i oktober 2007 utarbeidet notat med forslag til skriftliggjøring av prinsipp og rutiner for tilrettelegging til eksamen ved Universitetet i Oslo. Retningslinjene er fortsatt i bruk, men vil trenge en oppdatering.

Innføring av ny rutine for tilrettelegging til eksamen for studenter med langvarig nedsatt funksjonsevne

I 2011 innførte UiO ny søknadsprosedyre for studenter med dysleksi. Den nye ordningen innebar at studenter med dysleksi kun skulle måtte søke en gang om tilrettelegging til eksamen. Med godkjent dokumentasjon får studentene innvilget tilrettelegging for hele studietiden. Ordningen ble evaluert i 2013, og som følge av evalueringen ble ordningen høsten 2014 utvidet til også å gjelde andre studenter med langvarig nedsatt funksjonsevne.

I evalueringen ble også Søknadsskjema for tilrettelegging til eksamen og skjema for dokumentasjon fra lege revidert og i tillegg ble det utarbeidet et felles vedtaksbrev for fakultetene. Videre ble det også sett på informasjonen som finnes på UiOs nettsider om tilrettelegging. Fakultetenes egne nettsider om tilrettelegging ble nedlagt, og nye sentrale nettsider ble utarbeidet. I juli 2015 ble veiledende retningslinjer for behandling av søknader om tilrettelagt eksamen lagt på en ressurside for eksamenskonsulenter.

Kartlegging studenter

Status

Gjennom kartleggingen har vi intervjuet eller fått skriftlige tilbakemeldinger fra i alt 13 UiO-studenter. Det ble på et tidlig tidspunkt vurdert at det ikke var hensiktsmessig å sende ut en spørreundersøkelse for å få tilbakemelding fra studentene, da de gjennom året ellers får tilsendt andre type undersøkelser de blir bedt om å svare på. For å kunne danne oss et så helhetlig bilde som mulig av hvordan studentene opplever tilretteleggingssituasjonen per i dag, har vi henvendt oss til studenter med ulike utfordringer : psykososiale vansker og ADHD, Asperger, synshemmede, bevegelsehemmede, og dyslektikere. Utover fysisk tilgjengelighet i form av hvilerom, HC-toalett og parkering har UiO mulighet til å sette inn flere hjelpetiltak for studenter med tilretteleggingsbehov. Eksempler på dette er tilrettelegging på eksamen i form av ekstra tid, skjermet plass og bruk av PC, og tilrettelegging i studiehverdagen i form av fast plass i lesesal/forelesningssal, tilgang til mindre leserom og tilgang til tekniske hjelpemidler som ulike typer programvare, diktafon og lydbøker. UiO bistår også med hjelp ved ansettelse av assistent/mentor innvilget gjennom NAV (midler til assistent/mentor som kan bistå med praktisk eller faglig bistand).

Hvordan finner studentene informasjon om tilrettelegging?

De fleste studentene søker etter informasjon om tilrettelegging på UiOs nettsider. Noen har også meldt at de har fått denne informasjonen via annet hold, f.eks. av medstudenter som allerede har fått innvilget tilrettelegging eller fra studiekonsulenter som via veiledning oppdager at studenten har et

tilretteleggingsbehov. De fleste melder tilbake at informasjonen på nettsiden ikke er tilstrekkelig konkret med tanke på hvilke tilbud/muligheter som finnes innen tilrettelegging. Dessuten fremgår det ikke tydelig nok hva slags dokumentasjon som kreves i forbindelse med søknad. Det er ikke lett å finne ut hvem man skal kontakte, og dette gjør seg særlig gjeldende når det gjelder tilrettelegging av studiehverdagen.

Hvordan oppleves kontakten med fakultetene ved behov for tilrettelegging?

Tilbakemeldingene har vært litt delte; noen føler at de hadde bra kontakt med fakultetet, at de fikk den hjelpen de trengte og at ting stort sett har fungert bra. Andre melder tilbake at det har tatt lang tid å få besvart sine henvendelser, at de selv har måttet være pådrivere og at dette har vært en krevende og slitsom prosess. Andre igjen føler at de ikke har fått hjelp fra fakultet/institutt, og at de i stedet har måttet sørge for sin egen tilrettelegging, f.eks. i form av særavtaler med fagansvarlige.

Hvordan oppleves søknadsprosessen?

Når det gjelder søknader om tilrettelegging i studiehverdagen oppleves det som uklart hva som er korrekt kontaktpunkt, og studentene må forholde seg til mange forskjellige enheter og deres undernivåer. Dette kan bli for personavhengig, i tillegg til at det i stor grad krever at studentene er pådrivere for sin egen sak. Studentene har meldt at de i møte med institutt opplever en varierende grad av kompetanse på tilretteleggingsfeltet. Noen har ytt svært effektiv og vennlig service, mens andre igjen virker usikre.

Når det gjelder søknader om tilrettelegging ved eksamen får vi i overveiende grad høre at selve søknadsskjemaet er lett å forstå og enkelt å fylle ut, men studentene savner detaljert informasjon om hva slags type tilrettelegging det er mulig å få og hva slags dokumentasjon som skal vedlegges søknaden. En gjentakende tilbakemelding fra studentene har vært et ønske om å sende inn søknadsskjema elektronisk. Utover det skriftlige vedtaket som studentene mottar etter avsluttet saksbehandling er det mange som ikke hører fra enhetene underveis, og vet derfor ikke hvor lang saksbehandlingstid som kan forventes. Felles for både tilrettelegging til eksamen og i studiehverdagen, er et forbedringspotensial når det gjelder informasjonsflyt, slik at prosessen oppleves som mer forutsigbar for studentene.

Andre kommentarer om tilrettelegging ved UiO

- Det etterlyses bedre informasjon om mentorordningen, både på NAVs og UiOs nettsider.
- Det er ønskelig med kurstilbud for de som trenger ekstra hjelp med studieteknikk og skriveveiledning.
- Studenter med felles diagnoser vil gjerne ha en møteplass eller interessegruppe, slik at de kan omgås med andre studenter som deler hverdag og utfordringer. Et slikt tilbud fantes tidligere for Aspergerstudenter i regi av SiO, men på grunn av manglende ressurser, ble tilbudet lagt ned for noen år siden.
- Mange ønsker seg en fast kontaktperson fremfor å henvises rundt og ha mange forskjellige personer å måtte forholde seg til.

- En større andel av forelesninger og notater kan med fordel gjøres tilgjengelig på nett (f.eks. podcasts) for flere emner. Dette vil være en universell utforming av undervisningen som gagnar alle studentgrupper.
- MN-programstudenter får informasjon om tilrettelegging via programseminar og ForVei-prosjektet, mens enkeltemnestudenter faller utenfor dette tilbudet. Det er ønskelig å se på muligheter for å spre denne informasjonen også til enkeltemnestudentene.

Forslag til tiltak

Gjøre søknadsprosessen lettere via oppdaterte nettsider med mer informasjon om tilrettelegging, og de forskjellige hjelpetiltakene som finnes. Søknadsprosessen kan også forenkles ved hjelp av digitalt søknadsskjema.

Det er nødvendig med kompetanseheving blant de administrativt ansatte som jobber med tilrettelegging. Alle bør kjenne organisasjonslinjene og vite hvor de skal henvise studenter med tilretteleggingsbehov.

Informasjonsflyt og kommunikasjon rundt selve saksbehandlingen bør forbedres, slik at prosessen bærer preg av transparens og forutsigbarhet.

Kartlegging fakultet og Den internasjonale sommerskole

Status

Vi har hatt møter med alle 8 fakultet. De fleste fakultetene har hatt med studiedekan, administrativ studieleder og personer som jobber administrativt med tilrettelegging på møtene.

Opprinnelig regnet vi Den internasjonale sommerskole (ISS) inn under «andre enheter», men da ISS er organisatorisk mer sammenlignbart med et lite fakultet, valgte vi å se på deres tilbakemeldinger sammen med fakultetenes.

Organisering

Fakultetene er noe ulikt organisert når det kommer til tilrettelegging. De fleste fakultetene har et skille mellom tilrettelegging til eksamen og i studiehverdagen, og at det er forskjellige personer som jobber med de ulike områdene. Enkelte behandler alle tilretteleggingssøknader til eksamen på fakultetsnivå, mens ved andre fakultet ligger saksbehandlingen til institutt. Om tilretteleggingssøknader behandles ved institutt eller fakultet avhenger også av eksamensform (hjemmeeksamen/skoleeksamen), og om det er bachelorprogram eller masterprogram.

Tilrettelegging i studiehverdagen behandles både på fakultetsnivå, og ved institutter.

Rutiner for saksbehandling

Tilbakemeldingene fra fakultetene viser at saksbehandlingsrutinene kan være varierende.

Utgangspunktet er at alle søknader og vedtaksbrev er arkivverdige, og skal legges i ePhorte. Enkelte fakultet benytter kun ePhorte for langvarige/permanente søknader om tilrettelegging, og ikke ved de semestervise søknadene. De fakultet som ikke bruker ePhorte ved semestervise søknader, har ikke ønske om å endre på dette, da dette vil føre til merarbeid. Andre benytter kun papirskjema og registrering i Felles studentsystem (FS).

Ved akutt tilrettelegging er det flere av fakultetene som opplever det som upraktisk å bruke ePhorte, da det ofte vil ta for lang tid å først sende søknader til arkiv for så å saksbehandle disse. Hvorvidt disse i ettertid arkiveres i ePhorte ved det enkelte fakultet er usikkert.

Omfang av søknader

Antall søknader varierer veldig fra fakultetet til fakultetet, avhengig av størrelse på studentmassen.

Antallet er alt fra 1-6 semestervise søknader om tilrettelegging til eksamen ved ISS og de minste fakultetene, til 600 ved de største. Når det gjelder henvendelser/søknad om tilrettelegging i studiehverdagen oppgir fakultetene at dette kan dreie seg om 0-4 for de minste og 130 ved de største.

Tallene her må ses på som omtrentlige, da dette registreres noe ulikt og som tidligere nevnt kan være vanskelig å hente ut data i FS på.

Informasjon

Studenter får stort sett informasjon om tilretteleggingstilbudet ved UiO gjennom de sentrale nettsidene om tilrettelegging. Noen fakultet opplyser særskilt om muligheten for tilrettelegging ved informasjonsmøter i starten av studiet (JUS, OD, MED, ISS). MN informerer også om tilrettelegging via sitt veiledningstilbud for nye studenter: ForVei. Tilretteleggingsbehov avdekkes og studenter får informasjon gjennom samtaler med infosentre, studiekonsulenter og studieveiledere. Mulighet for tilrettelegging nevnes også på emnesidene.

Positive tilbakemeldinger

Samtlige fakultet har positive erfaringer med sin kontakt med Tilretteleggingstjenesten, og mellom institutter og enheter på fakultetene. Noen har også trukket fram at det er et godt samarbeid med andre fakultet. Enkelte trekker også fram godt samarbeid med SiO. Her er det imidlertid noe delt ettersom de fleste samtidig etterspør mer informasjon om hva SiO kan bidra med.

De fakultetene som har egne ressursider trekker dette fram som et positivt og viktig verktøy; ikke minst i forbindelse med opplæring. Fakultetene har også erfart færre søknader og enklere saksbehandling etter innføringen av permanent tilrettelegging.

Fakultetene melder at nettsidene har blitt bedre etter at de ble sentralisert, og standardisering av begreper og felles retningslinjer har gjort saksbehandlingen lettere, og ført til bedre informasjon til studentene.

Fakultetenes egne tilbud

- SV har tilbud til studenter om samtale hos «psykologisk rådgivning» (tilbud som drives av studenter på profesjon psykologi)
- JUS podcaster de fleste forelesninger, og flere forelesere har begynt å filme sine forelesninger. Dette tilgjengeliggjør undervisningen for alle studentgrupper.
- MN har ForVei som er et veiledningstilbud til førsteårsstudenter

Utfordringer/negative tilbakemeldinger

Flere fakultet melder at de har enkelte studenter som legger beslag på mye tid og ressurser. Dette gjelder også for studenter som har fått innvilget omfattende tilrettelegging og som melder seg opp til eksamen i mange emner, men sjeldent avlegger eksamen. Studenter med behov i studiehverdagen som tar kontakt sent i semesteret, eller ikke tar kontakt i det hele tatt, er også en utfordring.

Så å si alle fakultetene synes det er vanskelig å vite hvor langt skal man strekke seg i tilretteleggingen før det går utover de faglige kravene, og når tilretteleggingen blir for omfattende. De fleste involverer fagpersoner i denne vurderingen, men opplever allikevel denne grensen som vanskelig å identifisere. Det blir påpekt at tilrettelegging ikke skal føre til en fordel sammenlignet med andre studenter.

Flere av fakultetene problematiserer at studenter skal ut i arbeidslivet, og at det er vanskelig å vite hvor omfattende tilrettelegging som skal innvilges ut fra dette perspektivet. Profesjonsutdanningene i medisin og odontologi stiller også spørsmål om hvilke fysiske krav som kan og må stilles til studentene.

Samtlige fakultet melder at det er vanskelig å vurdere legeerklæringer. Dette kan skyldes uklare legeerklæringer eller legeerklæringer som tydelig er diktert av studenten. Det oppleves også vanskelig å vurdere hvorvidt studenter har behov for enerom eller skjermet rom under eksamen.

Det er viktig med en mer enhetlig praksis mellom fakultetene. Studenter som tar eksamen ved flere enheter kan oppleve å få ulik tilrettelegging. Fakulteter med få søknader har vanskelig for å opprettholde kompetanse, og må ofte finne ut av det på nytt hver gang.

Fakultetene fremhever manglende retningslinjer for saksbehandling av tilrettelegging i studiehverdagen som utfordrende. Dette gjør tilretteleggingen i for stor grad personavhengig og sårbar.

Informasjon til internasjonale studenter må bli bedre. Det er fare for at studenter ikke vil søke seg til UiO, eller faller fra underveis. Internasjonale studenter faller ofte mellom flere stoler: NAV, fakultet/institutt, SiO osv. Disse studentene har ikke samme rettigheter som norske studenter, og ofte er det litt uklart hvor ansvaret for disse ligger.

Forslag til tiltak

Behovene som er meldt inn, og forslagene, fra fakultetene deler seg inn i hovedsakelig tre grupper; kompetanseheving/rutiner, nettverk og nettsider.

Kompetanseheving/rutiner

Det er ønskelig med økt fokus på kompetanseheving fra samtlige fakulteter. Av de konkrete forslagene som er nevnt er: bedre sentrale ressursider, temamøter med fokus på ulike diagnoser, flere «standard tilrettelegginger», bedre felles rutiner for tildeling av blant annet enerom, mulighet for standardisert søknadsskjema for tilrettelegging i studiehverdagen (ikke alle er positive til dette, se under), vite hva man kan «kreve/forvente» av studentene, bedre kunnskap om hvordan man skal møte studenter med psykososiale utfordringer, tydeligere og enklere for studenter med behov for tilrettelegging å finne kontaktpunkter slik at de kan ta kontakt tidligere i semesteret, like rutiner på tvers av fakultetene, det er også ønskelig med et system som fanger opp studenter i langvarig permisjoner o.l., samt kompetanse i hvordan man kan veilede disse ut av studiene.

Når det gjelder søknadsskjema for studenter med behov for tilrettelegging av studiene er tilbakemeldingen delt. Argumentene for er at studentene da vil få et konkret vedtak som sier noe av hva de har krav på. Dette vil gjøre systemet mindre personavhengig, og sikre studentene en reell klageadgang. Et fakultet har også meldt inn at det er ønskelig med en søknadsfrist for dette, slik at man kommer i kontakt med studentene det gjelder så tidlig som mulig i semesteret.

Argumentene mot dette er at mye av tilretteleggingen avklares og ordnes via samtaler og studieveiledning, og dette kan forsvinne gjennom en saksgang i ePhorte. En økt byråkratisering kan også føre til at studenter vegrer seg for å ta kontakt og søke om tilretteleggingen de trenger.

Samtlige fakultet stiller seg positive til en type «kokebok/oppslagsverk».

Innsyn i vedtak fattet ved andre fakultet kan gjøre det enklere å få likbehandling på tvers.

Nettverk

Tilbakemeldingen fra fakultetene er til dels delte om hvorvidt det er behov for flere nettverk. Enkelte forslag om dette har kommet inn. Et forslag er et «Kick-Off» møte mellom eksamenskonsulenter før man begynner saksbehandlingen. Et slikt møte vil kunne være egnet til å bli enige om praksis, og diskutere vanskelige saker.

Etter tilbakemeldingene fra fakultetene er det ønskelig med faste temamøter eller kursdager framfor flere nettverk. Det er fra flere trukket fram et særlig ønske om mer jevnlig møter med SiO helse og rådgivning.

Nettsider

Samtlige fakulteter ønsker å utvikle UiOs nettsider. Nettsidene oppleves i dag som bedre etter at det har blitt foretatt endringer, men det er fortsatt mye som bør forbedres.

Det bør bli tydeligere for studentene hva de kan forvente, og gjøres enklere å finne fram til kontaktpunkter ved fakultetene, samt et tydeligere skille mellom sidene for tilrettelegging ved eksamen og i studiene. Informasjonen til studentene oppleves i dag som for dårlig.

Samtlige fakulteter har meldt inn et ønske om bedre ressursider for ansatte.

Kompetanse lokalt og sentralt

Prosjektgruppa har også spurt fakultetene om deres synspunkter på hva som bør ligge sentralt og hva som bør ligge lokalt.

Sentralt:

Alle fakultet har understreket viktigheten av Tilretteleggingstjenesten, og har positive erfaringer i sin kontakt med den. Fakultetene ønsker en stabil enhet med spesialkompetanse på tilrettelegging som kan bistå dem. Videre er det ønskelig at Tilretteleggingstjenesten skal administrere utlån av utstyr, ha ansvar for å arrangere temamøter, ha kontakt med NAV og administrere mentordningen, ha kunnskap om hjelpemiddelutvalg og utvikle ressursider på nett for ansatte.

Lokalt:

Med unntak av to av de mindre fakultetene, samt Den internasjonale sommerskole ønskes det at saksbehandlingen av tilretteleggingssøknader fortsatt skjer lokalt. Førstelinja bør også fortsatt ligge lokalt.

Kartlegging andre enheter ved UiO

Som en del av kartleggingen har prosjektgruppa hatt møter med andre enheter ved UiO. Prosjektgruppa har hatt møte med følgende:

- Studentombudet
- Studentparlamentet
- Personer som jobber med regelverk og klagenemd ved UiO
- Knutepunktet
- ForVei – forberedende veiledning ved MN-fakultetet (besvart spørsmål skriftlig)
- Personer som jobber med utveksling i Seksjon for opptak og tilrettelegging (SOT)

I tillegg til enheter ved UiO har vi hatt møte med SiO Rådgivning.

Vi har valgt å snakke med disse enhetene av flere grunner: Mange av enhetene er i kontakt med studenter på en annen måte enn fakultetene, og kan for eksempel lettere fange opp misnøye blant studentene. Dette gjelder spesielt Studentombudet, Studentparlamentet og Den sentrale klagenemd. Disse enhetene oppsøkes gjerne av studenter som ikke opplever å bli hørt eller ikke får gjennomslag ved eget fakultet.

Knutepunktet har vi valgt å snakke med da de ofte er første kontaktpunkt for nye studenter, og særlig internasjonale studenter. Seksjon for opptak og tilrettelegging har vi snakket med for å få tilbakemeldinger på hvordan tilretteleggingsbehov følges opp for innreisende og utreisende utvekslingsstudenter.

ForVei har vi valgt å snakke med da de har tett oppfølging av førsteårsstudenter ved MN-fakultetet, og således god kjennskap til studentmassen og hva som oppleves som utfordrende med studenttilværelsen. SiO Rådgivning er på samme måte som ForVei i direkte kontakt med studentene, og da gjerne studenter som av ulike grunner opplever studiehverdagen som utfordrende. SiO tilbyr også kurs som kan være aktuelle for studenter med tilretteleggingsbehov, selv om de ikke er den uttalte målgruppen.

I tillegg til grunnene nevnt over har formålet med å snakke med disse enhetene vært å få et annet perspektiv på tilrettelegging. Disse enhetene jobber ikke direkte med å følge opp studenter med tilretteleggingsbehov, og kan derfor se andre utfordringer og/eller behov enn fakultetene. I kartleggingen har det derimot vist seg at mange av tilbakemeldingene er felles for fakultetene og de andre enhetene. Dette gjelder både når det kommer til hva som fungerer bra, hva som fungerer dårlig og forslag til tiltak.

Omfang av tilretteleggingsaker

Både Studentombudet, Klagenemda og Studentparlamentet melder om relativt få innmeldte saker knyttet til tilrettelegging. Det kan derimot være vanskelig å definere hva som regnes som tilretteleggingsaker, og tilrettelegging kan ofte være inne i bildet i saker som i utgangspunktet ikke dreier seg om tilrettelegging – for eksempel saker knyttet til overholdelse av frister, manglende studieprogresjon og lignende.

Det er sjelden studenter har fått medhold i Den sentrale klagenemd i saker som omhandler tilrettelegging. Dette begrunnes med at nemda i svært få tilfeller overprøver fakultetenes vurdering av hva som for eksempel er faglig forsvarlig. Nemda opplever at fakultetene i de aller fleste tilfeller tilrettelegger så langt det lar seg gjøre.

For Studentombudet har det største problemet vært manglende saksbehandling i saker som gjelder tilrettelegging i studiehverdagen. Dette har også vært meldt inn fra fakultetene og studentene. Studentparlamentet melder om få konkrete saker knyttet til tilrettelegging - kun en sak som dreide seg om tildeling av enerom på eksamen.

For de andre enhetene (Knutepunktet, ForVei, SOT og SiO) er det vanskelig å anslå konkrete tall hva angår antall henvendelser som gjelder tilrettelegging. Knutepunktet melder om relativt mange henvendelser i pressperioder (ved søknadsfrister), mens SiO Rådgivning har inntrykk av at det er et fåtall studenter som har tilrettelegging som uttalt problematikk.

For disse enhetene handler det først og fremst om å henvise studenter til rett kontaktpunkt. Det er derfor svært viktig at det er tydelig hvor studenter med tilretteleggingsbehov skal henvises, og her ser enhetene et klart forbedringspotensiale, spesielt med tanke på informasjon på UiOs nettsider.

Utfordringer

Oppsummert peker enhetene på følgende utfordringer:

- Manglende saksbehandling i saker som går på tilrettelegging i studiehverdagen. Dette fører til at studentene mister klageadgangen.
- Lokalt «regelverk» som innskrenker tilretteleggingsmulighetene. Det er viktig å se bredt på tilrettelegging.
- Ulik behandling ved de ulike fakultetene. Et eksempel på dette er ulik praksis for tildeling av enerom på eksamen.
- Uklart kontaktpunkt: Det er ikke alltid tydelig hvor studenter med tilretteleggingsbehov skal henvende seg, og det er spesielt uheldig at denne studentgruppen blir kasteballer. Det er et ønske om ett kontaktpunkt per fakultet.
- Lite og mangelfull informasjon på nettsidene, både på norsk og engelsk.
- Variabel tilgang til forelesningsmateriale, for eksempel i form av PPT-filer. Uheldig at dette er så avhengig av den enkelte foreleser.

Positive tilbakemeldinger

- I likhet med fakultetene er enhetene fornøyd med Tilretteleggingstjenesten sentralt, og ønsker å beholde denne som rådgivende enhet ved UiO.

Forslag til tiltak

- Temamøter og kurs, gjerne med fokus på ulike typer diagnoser/funksjonsnedsettelse.
- Opprette en «Kokebok» eller en felles ressurside for ansatte.
- Kurs for studenter med tilretteleggingsbehov, for eksempel opplæring i bruk av relevante hjelpemidler, kurs i studiemestring og lignende. SiO tilbyr i dag kostnadsfrie kurs i for eksempel stressmestring, hvordan takle eksamensangst, angst-/depresjonsmestring o.l, men har ikke ressurser til å tilby dette så ofte som de ønsker. Ansvar for slike kurs bør kanskje i større grad ligge på UiO, eventuelt i samarbeid med SiO.
- Lavterskel "møteplass" for studenter med samme diagnose, for eksempel for dyslektikere, studenter med Asperger og så videre.
- Forbedre nettsidene med informasjon ut til studentene:
 - Bedre og mer detaljert informasjon om hva som tilbys.
 - Bedre informasjon for internasjonale studenter med tilretteleggingsbehov, dette gjelder både for utvekslingsstudenter som kun er ved UiO for ett semester og for internasjonale studenter som tar hele graden sin ved UiO.
 - Et klart kontaktpunkt på nettsidene slik at studentene vet hvor de kan henvende seg for å få hjelp.
 - For utreisende utvekslingsstudenter: Bedre informasjon og lenker på avtalesidene om partneruniversitetets tilretteleggingstilbud, for eksempel direkte lenke til

partneruniversitetets informasjonsside om tilrettelegging. Dette kan gjøre at flere studenter med tilretteleggingsbehov reiser på utveksling.

- Økt samarbeid mellom SiO og UiO, både med tanke på tilbud til studenter med tilretteleggingsbehov, men også når det gjelder kompetanseheving av ansatte på feltet.
- Tilrettelegging i undervisningen: sørge for at undervisningsmateriale er tilgjengelig for studentene elektronisk. Dette er ikke bare en fordel for tilretteleggingsstudenter, men gagnar alle.
- Studentparlamentet ønsker at fokuset på tilrettelegging bør være mer pedagogisk, og ikke begrense seg til hjelp med utstyr og lignende.

Andre læresteder

Som en del av kartleggingen, har vi tatt kontakt med Universitetet i Bergen (UiB), UiT Norges arktiske universitet (UiT), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Universitetet i Agder (UiA), Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA).

Formålet med å ta kontakt med andre læresteder var å få innsikt i hvordan disse er organisert, og hva som fungerer bra og hvilke eventuelle utfordringer de har med tanke på tilrettelegging.

Vi ser av tilbakemeldingene at mye er sammenlignbart med UiO, og det er i stor grad samme former for tilrettelegging som tilbys. Noen av lærestedene har imidlertid et sentralisert eksamenskontor som behandler alle søknader om tilrettelegging til eksamen. UiB og HiOA viser til at dette sikrer likebehandling.

De fleste lærestedene melder om de samme utfordringene som UiO med tanke på kompetanseheving, og vurdering av tilretteleggingstilbud.

Alle lærestedene vi har kontaktet har handlingsplaner for tilrettelegging eller læringsmiljø. Det er ikke undersøkt i hvilken grad disse blir fulgt opp.

Vi ser at UiO vil kunne hente inspirasjon fra andre læresteders oppbygging av nettsider og bruk av elektronisk søknadsskjema.

Forslag til tiltak

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra kartleggingen anbefaler prosjektgruppa at følgende tiltak prioriteres:

- Forbedring av nettsider
- Etablere tydeligere felles rutiner og praksis for behandling av tilretteleggingssøknader
- «Kokebok» på nett for ansatte

UiO :

- Temamøter for ansatte
- Se på forbedring av administrering av mentorordningen (via NAV) på UiO
- Elektronisk søknadsskjema for tilrettelegging
- Sette fokus på tilrettelegging i UiOs planer

Prosjektgruppa har også identifisert tiltak som raskt vil kunne gjennomføres:

- Ett kontaktpunkt for tilrettelegging ved fakultetene
- Oppdatering av søknadsskjema for tilrettelegging til eksamen
- Arrangere temamøte om tilrettelegging høsten 2017

Prosjektgruppas avsluttende bemerkninger

Hovedinntrykket prosjektgruppa har fått etter kartleggingen, er at det gjøres mye godt arbeid med tilrettelegging ved fakultetene ved UiO, både når det gjelder ved eksamen og i studiehverdagen. Dette gjenspeiles også i stor grad av tilbakemeldingene vi har fått fra studentene vi har snakket med.

Tilbakemeldingene vi har fått indikerer allikevel at det er et stort forbedringspotensiale, særlig med tanke på felles rutiner, forståelse av begreper og kompetanseheving for ansatte. Prosjektgruppas foreslåtte tiltak vil kunne bidra til å forenkle saksbehandlingen, samtidig som saksbehandlere vil oppleve en større grad av faglig trygghet. Dette vil også kunne bidra til å bedre studie- og eksamenssituasjonen for studentene ved UIO.